

В. І. Наулко, О. І. Гринів

ЕТНОЦИД

ЕТНОЦИД (від [етно...](#) і лат. caedo – убиваю) – різновид етнонаціональної політики, спрямованої на знищення певного народу, його частини чи окремих представників. На відміну від [геноциду](#), проявляється у застосуванні комплексу заходів на руйнування систем зв'язків у середовищі народу та його осн. ознак (етніч. території, мови, культури, самосвідомості). Щодо українців та ін. етносів України зазначені заходи здійснювали правлячі кола шляхом зміни статусу адм. кордонів (поділ України на губернії без урахування етніч. структури), впровадження дискримінац. постанов стосовно нац. мов і культур, депортації, реалізації нац. політики, вигідної для панівних націй. Як традиц. політика Рос. імперії, Е. українців розпочався у 2-й пол. 17 ст., сягнувши свого апогею у 2-й пол. 19 ст. (Валуєв. циркуляр 1863 та Емський указ 1873) і під час тимчас. окупації Галичини в роки 1-ї світової війни. Подібна політика застосована і в період угор. правління на Закарпатті. В СРСР Е. українців проявився у різноманіт. формах, найчастіше прихов. під різними квазінаук. концепціями – пролетар., соціаліст. інтернаціоналізму, лєнін. нац. політики, дружби й братерства народів, рад. народу як нової інтернац. спільноти, рос. мови як «другої [рідної мови](#)», повного злиття націй при комунізмі тощо, – набираючи обертів від кін. 1920-х рр., за винятком кількох років «хрущов. відлиги», змінювався *лінгвоцидами*, голодоморами, масовими репресіями, позасудовими розправами та ін. Крім того, керівництво СРСР підтримувало Е. українців на укр. етніч. землях у складі Польщі, Румунії, Чехословаччини, РФ і Білорусії. Так, комуніст. уряд Польщі здійснив після 2-ї світової війни [акцію «Вісла»](#) і постійно стимулював відцентрові тенденції серед *лемків*; в ін. країнах із компартій. тоталітар. режимом українців записували як представників ін. націй тощо.

Рекомендована література

1. Дзюба І. Україна і світ // Quo vadis, Україно? О., 1992;
2. Мусієнко О. Г. Український етноцид. К., 1994.

Бібліографічний опис:

Етноцид / В. І. Наулко, О. І. Гринів // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2009. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-18074>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).